

„Obrtnik“  
izhaja 1. dan vsacega  
meseca in stoji  
za 4 mesece 60 kr.,  
do konca leta 1883  
1 gld. 20 kr.

Uredništvo:  
Gospodske ulice št. 3.

# OBRTNIK.

(DER GEWERBSMANN.)

„Der Gewerbsmann“  
erscheint am 1. jeden  
Monates und kostet  
für 4 Monate 60 kr.,  
bis Ende des Jahres 1883  
1 fl. 20 kr.

Redaktion:  
Herrengasse Nr. 3.

Strokovnjašk list za obrtnike.

Inserati se sprejemajo in stane dvestopna petit vrsta za enkrat 5 kr., večkrat ceneje. — Inerate werden  
angenommen und kostet die zweispaltige Petitzelle 5 kr. — Mehrmalige Einschaltungen billiger.

## Obrtniki pozor!

Ni se vvedlo še pičiče od določeb obrtne novele, katera je kot postava s cesarjevim podpisom v veljavo stopila dné 29. septembra; — a že slišimo zopet stari krik naših nasprotnikov, da so v nevarnosti vse naprednjaške pridobitve 19. stoletja. In zakaj? Zato, ker zahtevamo, da se v ministerski naredbi, po kateri se ima to vvesti, določi učilna doba za vajence na 3 ali 4 leta, isto tako tudi za delavca. Vsa osobna prostost bode zdaj pri kraji, ker bode človeku, kateri se ničesar ni učil, pot zaprta do obrtije.

Preudarili smo že celo novo obrtno postavo od konca do kraja, a našli tako malo prememb od prejšnega običaja, da, če primerjamo nezaželjene novosti — posebno nam naložene plačevanja, se nam nikakor ne sili vriskati od silnega veselja. Edini smoter, kojega postava ima, da mali obrtiji — katero naši učeni in neučeni narodni gospodarstveniki niti več v poštev ne jemljejo, vsaj pravico obstanka pripozna, je preveč ljudem, koji v imenu prostosti in naprednjaštva pot pripravljajo socialni katastrofi. Obrtnikom se predbaciva nazadnjaštvo, podtika vse slabe namene oškodovati v lasten prid vajence, delavce, občinstvo in sam Bog ve kaj!

Obžaluje se vajence, za koje tirjamo samo nam znani čas potreben za izučenje rokodelstva, ter pripoveduje, da se učilna doba če ne rabimo vajencev za druge opravke, celo še skrajšati da. Obžaluje se možakarje, katerim računjeno po minimalni določbi ministerstva dve leti za izučenje, dve leti pa kot delavec, torej če dotičnik z 12. letom v učenje stopi, ne bode mogoče v 16. letu že mojstrom postati, ker mi tirjamo tri leta več. Odvzeti hočemo možu v svojih „najboljših moških letah“ priliko osvojiti si lastno ognjišče.

Nočemo nadaljevati teh z raznovrstnimi učenimi frazami špikanih razprav, koje sedaj zopet čitamo po raznovrstnih časnikih, a sili nas povedati, da take in enake nazore nimajo le znani časniki v rokah židov, temveč celo organ naših avstrijskih kupčijskih in obrtnih zbornic.

„Die Kammer“, centralni list za kupčijo in obrtijo, izdavan sè sodelovanjem tajnikov obrtnih in kupčijskih zbornic, v št. 17. od 15. septembra t. l. ima v članku pod naslovom „Die Genossenschaften und der Befähigungsnachweis“ enake misli, ter nas za Božjo voljo prosi in podučuje, nikakor tirjati, da bi se določbe obrtne novele stroge izpeljale, ter da nam zadostuje vse, kar se od drugih za nas določi, posebno pa določba zarad vajencev in delavcev. Pripoveduje se nam, da že druge postavne določbe omejijo čas pričetka samostojnosti osobam, koje še z lastnim premoženjem ne smejo kupčevati i. t. d. A po čemu ropot zoper obrtnike, koji ravno tisto po drugim potu zahtevajo.

Obrtniki nismo še nikoli predpisavali let, kojih treba našim advokatom, duhovnikom, uradnikom i. dr., da dobijo državne oziroma tudi privatne službe. Nikoli še zahtevali dokaza zmožnosti za ljudi, koji se po težko prištedenih davkarskih krajcarjih kmeta in obrtnika mnogokrat čez mero plačujejo, — a vendar najdemo toliko nasprotstva v reči, katera ne briga in kojoj ne zapopade nihče zunaj obrtnika. Oni višji krogi, kojim je obrtnik novejšje dobe le „paria“, nimajo itak nikakoršne zgube pri tem, če se naši vajenci učijo jedno leto več ali manj. Obrtni stan se ne rekrutira iz onih stanov, temveč le iz obrtniškega in kmetiškega. Po čemu torej se vtikati v tuje razmere.

Toliko razuma imamo tudi obrtniki, da rečemo: da se pri vseh zgorej navedenih stanovih, če se izpušča nepotrebno učenje, zamore tudi prištediti par let. Čemu se tolikanj sili ljudstvo z šolami od onih gospodov, koji se za vsako leto, katero bi imel vajenec dlje se učiti, bojijo. Je li izučjenja rokodelstva, katero živi človeka čas njegovega življenja manj važno, nego šola, katera nobenemu, če ne trga hlače vsaj 15 let na šolskih klopeh, niti košček kruha ne podaja?

Če revni starši, koje Bog obdari več z otroci nego s kruhom, prosijo obrtnika, naj vzame dečka, da postane pošten ud države, v izučenje, ker so radi pri volji proti temu, da ga obrtnik preskrbi z življenjem, stanovanjem in obleko, ter prevzame vse dolžnosti starišev nase, dovoliti, da se bode deček učil jedno ali dve leti več, ter s tem povrnil gospodarju trud in stroške, je li to napačno? Se hoče to morda vstaviti s tem, da se za maximum določi štiri leta? Ali tudi ni znana dotičnikom nobena obrtija, koja treba več kot štiri leta za izučenje?

Mala obrtija ima v težavni konkurenci z veliko industrijo in tovarnami edino prednost v tem, da je njeno ročno delo finejši in solidnejši; in ima raznovrstne vsacemu obrtu posebej pripadajoče umetnosti, katere tovarna in stroj nikdar ne more posnemati, in le v temu slučaju zagotovljen ji je naraven obstanek. Zamore pa kratka učilna doba omogočiti morebiti napredek v strokovnjaški vednosti?

Pred kacemi dvajseti leti bila je učilna doba za vajence skorej brez izjeme za polovico daljša, na Dunaju naj manj 5 let; da celo 6—7 let. Hočemo pa našim vsebolje vednežem ovaditi, da v obrtnih strokih tacih delavcev, pravih umetnikov z izginom prejšnjih, izmanjkuje?

Toda dovelj. Primanjkuje nam časa in prostora dlje pečati se z duševnimi proizvodi naravnih, kakor tudi onih nasprotnikov male obrtije, koji so se napili globoke učenosti poznate „Manchester šole“, po koji močnejša zverina slabjejo požre, a to rečemo, da bode treba obrtnikom več truda nego si mislijo; če bodo hotli edino to doseči, da se izpelje vsaj tisto neznatno število določeb nove obrtne postave, koje imajo namen pripoznati obrtiji naravno neovrgljivo pravico.

### Naše razmere.

Radi smo se dozdej izognili spregovoriti o naših lokalnih razmerah, ter smo, odkar izhaja list, pečali se većinoma z obćenimi in principialnimi obrtnimi vprašanji. Prepustili smo vrvanje jako nepriličnega nasprotstva mej tukajšnjimi obrtniki dobrodejuemu uplivu časa, kateri najlozje pripravi vsacega do tega, da pomisli, je li bilo nasprotstvo stvarno in opravičeno ali pa le posledica nepremišljene osobne strasti.

Slišalo se je dosedaj večkrat, da so mej obrtniki dve stranke, katere se razločujete po tem, da se jedna udeleži kranjskega obrtnega društva, a druga, katera društvu nasprotuje, ga smeši ter obrtnike od društva odgovarja.

Obrtno gibanje stopi sedaj z novo obrtno postavo v čisto novo in odločilno fazo, udeležili se ga bodo hote ali nehoti vsi obrtniki, ker bodo primorani pristopiti združbam, ter se vsled tega ravnati po načelah, katere se bodo slednjim dale.

Držeči se gesla: „Clara pacta, boni amici“, hočemo brez vseh ovinkov posvetiti v naš lastni tabor. Komur je mar za celoto, ter za skupnost svojega stanu in kedor ne išče svoje koristi in časti le potom sebičnosti, temveč se podvrže občenimi misli in se zadovolji z uspehi, katere doseči zamore poštenim potom v skupini svojih združb, ta se bode z nami gotovo ujema. Kedor pa čuti v sebi poklic preustrojitve ne le obrtne zadeve, temveč celo upravo sedanjega veka, po svoji lastni glavi, ne glede na to, če tudi svet njegovih osrečevalnih idej ne zapopade in ne mara — temu pa potom še tako mirne razprave ni moč pomagati, kajti proti taki bolezni je po nekem nemškem izreku „zaman napor bogov“.

Čeravno tukajšno obrtno gibanje do sedaj ni priklopelo do vrhunca — trditi smemo, da je položaj jako dovoljen. Obrtnikov je le jedna stranka. Tek časa pokazal je jasno dovelj, da druge stranke ni. Ves napor posameznikov pripraviti obrtnike v lastni, obrtnemu društvu in njega načelom sovražni tabor je spodletel in edini uspeh bil je ta, da se je odgovorilo in nahujskalo neznatno število obrtnikov brez da bi se jih zase pridobilo. Čuda to ni! Javna tajnost je namreč, da naši nasprotniki nimajo principialnega programa, da so mej sabo nejedini „kolikor glav, toliko misli“, ter tolike nestrpnosti, da ne zapopademo množine strasti in sovraštva proti nami — katera družiti te po stanu, socialnem, političnem — da celo verskem stališču tako različne in torej naravno protivne osebe.

Jedina obrtniška stranka torej, če smemo skupino enakomisljenikov tako imenovati, ima sedaj veliko ugodnejši položaj kakor pred par leti. Razbistrilo se je v glavi marsikoga, da ne veruje več na pamet onim, ki so ga za se lovili, temveč sam preudari razliko in korist, katerega bi imeli, ko bi odločevale in vladale nad nami take, da hujega ne rečemo, strastne in trmoglave osebe.

Čistilni proces, kateremu se ne more izogniti nobena stranka, prebili so obrtniki takoj pri pričetku in to je velike vrednosti, kajti razpor mej obrtniki sedaj prouzročil bi veliko škode.

Nam pa, ki smo se lotili resnega dela, da posvetimo svoje moči v prid in čast svojega stanu, preostaje sedaj dolžnost, da mirnem potom vabimo in družimo zaostale obrtnike. Ne glede na preteklost, odprte naj bodo duri vsacemu, kedor hoče delovati z nami. Jedini in vstrajni bodimo pa tudi proti vsacemu, kedor bi skušal krhati našo slogo, kajti slednji ni in ne more biti prijatelj obrtnega stanu.

Če poskušamo mirnim a odločnim potom priboriti našemu stanu izgubljeno veljavo ter polagoma brez oškodovanja pravnih interesov družih stanov zahtevamo le kar nam gre, smemo vsaj tirjati, da nas v tacemu početju ne ovirajo ljudje, koji se prištevajo prijateljem ljudstva in obrtnikov, sicer pokažejo da je ono prijateljstvo le krinka, za katero se skriva egoizem in puhla domišljija.

Ako oni, s kojih častjo se ujema trositi laži in neslane dovtype o delovanju obrtnega društva, čutijo v lastnih možganih boljše stvarino nego jo slutijo pri nas, naj se polotijo plodonosnega dela ter napravijo kaj boljšega nego mi. Z neprestanim zabavljanjem nasitili so sicer že marsikoga, — a „lačnega ljudstva“ še ne!

## Slavnostni banket

preredilo je kranjsko obrtno društvo na čast svojemu predsedniku g. A. Klein-u povodom njegovega odlikovanja v saboto dné 22. septembra zvečer v Hotelu Europa.

Odbor, obstoječ iz gg. Fischerja, F. Zupančiča, Žitnika, Kunca, Harischa in F. A. Zupančiča potrudil se je tako, da se je slavnost vršila v obče zadovoljnost.

Vsled sklepa odborovega postaviti tej slavnosti le strogo društveni značaj, vabili so se k slavnosti le udje društva in je bilo oddanih 56 kuvertov. V lepih prostorih hotela Europe sešli so se obrtniki ob 8. uri zvečer in zares lepo bilo je videti toliko število zastopnikov vseh tukajšnih obrtnih strok. Na častnem mestu sedel je g. A. Klein, poleg njega njegov prijatelj iz za mladih let, podporni ud obrtnega društva g. dr. Zarnik, in podpredsednik društva g. Filip Zupančič.

Po končanem obedu otvori g. podpredsednik prvi napiv se sledečemi besedami: Nj. Veličanstvo naš presvitli cesar so o priliki svečanosti 60letnega združenja Kranjske s presvitlo Habsburško dinastijo odlikovali naše mlado obrtno društvo s tem, da je bil predsednik tega društva povabljen k dvornemu obedu, pa to ni bilo dovolj, hotel je naš presvitli cesar še lepše pokazati, koliko ceni obrtnijo in kako se zanima za njeni prospeh, s tem, da je odlikoval našega vrlega predsednika g. A. Kleina z zlatim križem za zasluge s krono. Zakličem torej našemu presvitlemu cesarju, mogočnemu zasčitniku obrtnije trikratno Slavo in Živio!

Mej navdušenemi živio-klici svira godba cesarsko himno, katero ves zbor stoji poslušaj.

Na to napije g. Gustav Fischer, senior društvenega odbora v nemškem jeziku z vrlemi besedami g. A. Kleinu, priporočevaje mu vsikdar zastopati društveni koristi; na kar g. Klein sledeče odgovori:

Srčno ganjen zahvalujem se Vam, častiti gospodje, za meni danes tako sijajno napravljeno častitko. Odlikovanje, katero mi je Njega Veličanstvo presvitli cesar najmilostljivo podeliti blagovolilo, ne velja samo moji osebi, temveč našemu obrtnemu društvu, toraj Vam, častiti gospodje, ki ste me trudaljubiva v mojemu težavnemu poslu zmiram tako vrlo podpirali. — Gospod Fischer je omenil, naj tudi zanaprej kolikor moč pospešujem koristi našega društva ter naj bodem vsikdar zvest čuvaj vsemu obrtnemu gibanju. Ponosno smem reči, da ima malo katero društvo v naši deželi tako vrle možé, brez razločka narodnosti, tako navdušene svojemu stanú, kakor ravno kranjsko obrtno društvo, in to, gospoda moja, je pravi steber, katerega sebičneži ne bodo podrli.

Da je društvo pravi pot vkrenilo, temu je živi dokaz, priznanje, katero se je izrazilo našemu društvu od jako merodajne strani, nič manj pa zaupanje, katero imajo pravi obrtniki na njega koristno delovanje.

Zahvalujem se Vam toraj za mi dozdej izkazano zaupanje in prosim Vas, da mi isto ohranite, da dospemo v porazumnem sodelovanji do našega cila. — Napijem toraj na prospeh in veselo bodočnost kranjske obrtnije in našega društva. Živio!

Potem napije g. Žitnik deželnemu predsedniku, g. Krašovec mestnemu županu, g. Geba mlajši pa obrtnimi društvi v Avstriji, posebno pa Kranjskemu.

Vse napitnice sprejele so se navdušeno. Potem pa prične društveni tajnik g. Kunc sledeči govor:

Častiti gospodje! Doletela mi je prijetna naloga, da zaključevaje versto officialnih napivov omenim v kratkem še posredne uzroke, kateri so nas danes skupaj pripravili.

Te uzroki léže v našem mlademu društvu in kedo bi bil mislil, da bode to v tako groznih mukah porojeno dete, kojemu so botri sami prorokovali zgodnjo smrt — postal tako čversti in možati deček.

Navada je pri drugih stanovih enake prilike praznovati z enakimi svečanosti, a nam obrtnikom je ta običaj le malo znan. Redko kedaj doletela je ta važni del meščanov prilika, katera bi vredna bila, praznovana biti na denašnji način.

Popis žalostnih razmer v zgodovinskih bukvah obrtije zadnjih 20 let zavzema celi prostor — in zaman bi iskali priliko, pri kateri bi našli toliko število tako izvrstnih moč veselo zbranih praznovaje edino le čast in ponos svojega stanu!

Umestno je spominjati se danes onih faktorjev, koji so pripomogli k povoljnemu vspehu obrtnega gibanja, da je v očigled tako ogromnemu zastanku napočila zarja boljše bodočnosti, ter prošnil zopet že izgubljeni up v obrtniške kroge.

Ne druží nas danes samo osobno odlikovanje našega vrlega predsednika, kojemu iz vsega srca čestitamo, temveč druží nas povod tega odlikovanja in to so naši skupni interesi, to je spoznanje vzajemnosti, obrtnega stanu.

Ideja, za katero smo se trudili in žrtvovali, praznuje danes slavo svoje zmage, kajti pripoznano je, da pot, katero smo krenili, bila je prava. Gospoda moja! Res je sicer, da v gmotnem oziru do sedaj še ni uspehov — a kedo jih je že zdaj pričakoval? Zadovolimo se z uspehi, katere smo dosegli v duševno socialnem položaji — zadovolimo se s tem, da smo napravili velik korak v duševnim oziru.

S povzdigo našega socialnega stanja, povzdignilo se bode tudi gmotno, temu ni dvomiti.

Le jedno leto še primanjkuje, da bode četrto stoletja, odkar imamo obrtno prostost in odkar je obrtni stan zgubil svojo organizacijo, ter razcepljen bil žrtva svojim protivnikom.

V neprijaznosti mej sabo, dospel je do skrajnega konca, ter vrela mu je že vodo v grlo, ko se je probudil.

Probujenje obrtnega stanu pa se strinja s časom preobrata političnega sistema, kajti za časom tako zvanega liberalnega sistema ni bilo ušes za naše težave. Sedeli smo v naj zadnji klopi, vpliva pa ta nekdanj s posebnimi privilegij obdarovan stan ni imel nobenega več.

Žalostne posledice tacega zanemarjenja, tega ogromnega ter v mestah najbolj važnega stanu, so se že kazale ter prouzročile, da je našim težnjam na pomoč priskočila tudi vlada, vsled posebne želje vladarja samega.

Bodi si obrtnik katerikoliga političnega prepričanja, to mora pripoznati neovrgljivi resnici, da prejšnji liberalni sistem malemu obrtniku ni bil vgođen in ne prijazen. Deržavno krmilo v rokah denarnih velikašev nikoli ne more povoljno biti delavskim stanovam, ker uniči v imenu prostosti ne le pravo prostost, temveč z uničenjem materialnega položaja, tudi duševne sile delujočega stanu.

Kakor se je polagoma izgubila vrednost našega stanu, tako bode treba korak za korakom priboriti si našemu stanu pristujočo veljavo, in da se bode s tem zboljšal tudi naš gmotni položaj, je naravno.

Trebamo pa, gospoda moja, truda in zopet truda. Začetek je težak in le vztrajni jekleni moč dospe na cilj.

Bodimo torej složni in vztrajni. V obrtnem vprašanju ne loči nas ničesar, delujmo torej, žrtvuimo, da bode nam in našim potomcem bodočnost boljša. Preglejmo malenkosti koje nas še ločijo, ter se združimo drug drugim v klicu!

Živela bodočnost poštene obrtije! Živela!

Mej obćnim oddobravanjem nadaljuje govornik v nemškem jeziku, spominjajoč se vseh slučajev od začetka obrtnega gibanja, povdarja je silne napore obrtnikom neprijaznih strank, koje so skušale prepričati vsako reformo v zboljšanje obrtnih razmer. Ni nam mogoče vsega navesti; a ko je govornik končal rekel mu je marsikteri navzoćih, da mu je govoril iz srca!

Po konćanih oficielnih napitnicah vršile so se druge, in mej raznimi improviziranimi govori, minul je čas tako hitro, da ko smo zapustili veseli kraj, je že

napočil dan družega dne; in če bi bilo še res, da „jutranja ura zlato donaša,“ bi ga marsikomu več ne primanjkavalo.

Ostal pa bode ta večer gotovo vsakemu vdeležencu v spominu, kajti dokazano je, da stvar, za katero se zavzema, toliko število v svojih strokah, kakor tudi obče spoštovanih vrlih mož — propasti ne more.

Slava krankskemu obrtnemu društvu in njegovemu predsedniku!

## Auszug aus der Gewerbe-Ordnung. Siebentes Hauptstück.

### Genossenschaften.

#### Genossenschaftsvorstellung.

§. 119 c. Die Genossenschaftsvorstellung besteht aus dem Genossenschaftsvorsteher, dessen Stellvertreter und dem Genossenschaftsausschusse. Die Amtsdauer der Mitglieder der Genossenschaftsvorstellung währt in der Regel drei Jahre, nach deren Ablauf sie wieder wählbar sind.

§. 119 d. Der Genossenschaftsvorsteher und dessen Stellvertreter werden in der Genossenschaftsversammlung von der Gesamtzahl der anwesenden Mitglieder mit absoluter Stimmenmehrheit gewählt. Wird diese Majorität nicht erzielt, so haben sich die Wähler bei der engeren Wahl auf jene zwei Personen zu beschränken, welche die relativ meisten Stimmen erhalten haben. In Fällen von Stimmengleichheit entscheidet das Los, wer in die engere Wahl einzubeziehen, beziehungsweise in derselben als gewählt zu betrachten ist.

Die Wahl des Genossenschaftsvorstehers unterliegt der Bestätigung der Behörde.

Der Vorsteher, oder im Verhinderungsfalle dessen Stellvertreter, vertritt die Genossenschaft nach Aussen, er leitet und überwacht die gesammte Geschäftsführung und unterschreibt alle Ausfertigungen.

Durch das Genossenschaftsstatut können dem Vorsteher noch besondere Geschäfte und Befugnisse zugewiesen werden.

§. 119 e. Der Genossenschaftsausschuss hat aus einer Zahl von Gewerbsinhabern (Ausschussmitgliedern) und Ersatzmännern aus dem Stande der Gewerbsinhaber zu bestehen, welche für den Beginn durch die Behörde, dann durch das Genossenschaftsstatut festgesetzt wird.

Die Ausschussmitglieder und Ersatzmänner werden in der Genossenschaftsversammlung von den Gewerbsinhabern aus ihrer Mitte gewählt in der Art, dass bei Genossenschaften, welche verschiedene Gewerbe umfassen, die einzelnen Gewerbsgattungen angemessen berücksichtigt erscheinen. Die Wahl derselben hat im Sinne des §. 119, d zu erfolgen.

Kommt eine Wahl nicht zu Stande, so hat die Behörde die erforderliche Anzahl von Vertretern der Gewerbsinhaber als Ausschussmitglieder, beziehungsweise Ersatzmänner zu bestimmen.

Der Genossenschaftsausschuss wird durch den Genossenschaftsvorsteher zu den unter dessen Vorsitz stattfindenden Sitzungen einberufen.

Den Statuten bleibt vorbehalten zu bestimmen, inwieferne den Gehilfen (Gesellen) eine Vertretung im Genossenschaftsausschusse eingeräumt werden kann.

§. 119 f. In den Wirkungskreis der Genossenschaftsvorstellung gehören alle Angelegenheiten, welche nicht der Genossenschaftsversammlung vorbehalten oder dem schiedsgerichtlichen Ausschusse, beziehungsweise den in den §§. 121—121, h bezeichneten Organen, zugewiesen sind.

### Gehilfenversammlung.

§. 120. Die Gehilfen (Gesellen) haben sich als Gehilfen- (Gesellen-) Versammlung zu constituiren und als solche einen Obmann und Ausschussmitglieder in der Zahl von zwei bis sechs aus ihren Standesgenossen jeweilig auf die Dauer von drei Jahren zu wählen.

Die Thätigkeit der Gehilfenversammlung, sowie deren Rechte und Pflichten werden durch ein Statut (§. 126) geregelt, welches der behördlichen Genehmigung unterliegt.

Die Wahl des Obmannes der Gehilfenversammlung unterliegt der Bestätigung der Gewerbsbehörde.

Die Gehilfenversammlung, welche aus sämtlichen stimmberechtigten Gehilfen der in eine Genossenschaft vereinigten Gewerbetreibenden zu bestehen hat, wird das erste Mal durch die Gewerbsbehörde, welche hiezu auch ein Mitglied des Gemeindevorstandes delegiren kann, in der Folge jedoch über Aufforderung des Genossenschaftsvorstehers durch ihren Obmann einberufen.

Ein Recht zur Vertretung der Interessen der einer Genossenschaft angehörenden Gehilfen (Gesellen) und zur Vornahme von Wahlen steht denselben nur insofern zu, als ihnen das Gesetz (§. 119 und 120, a), beziehungsweise die Statuten der Genossenschaft (§. 119, e) ein solches zuerkennen.

Rücksichtlich der Stimmberechtigung der Gehilfen finden die Bestimmungen des §. 118 sinngemässe Anwendung.

Gehilfen (Gesellen), welche bereits durch 6 Wochen ausser Arbeit stehen, können an der Gehilfenversammlung nicht theilnehmen und werden der ihnen anvertrauten Functionen verlustig.

Der Genossenschaftsvorstellung steht es zu, in die Gehilfenversammlung 2—6 Gewerbsinhaber abzuordnen, welche an derselben mit berathender Stimme theilnehmen können.

Von jeder Einberufung der Gehilfenversammlung ist vorher der Genossenschaftsvorstellung, und ferner der Gewerbsbehörde die Anzeige zu erstatten, welche letztere behufs Ueberwachung eines gesetzmässigen Vorganges bei derselben einen behördlichen Commissär entsenden kann.

§. 120 a. In den Wirkungskreis der Gehilfenversammlung (§. 120) gehört:

- a) die Wahrnehmung und Erörterung der Interessen der zur Genossenschaft gehörigen Gehilfen (Gesellen), soweit die Förderung dieser Interessen den Zwecken der Genossenschaft (§. 114) nicht widerstreitet;
- b) die Wahl der Mitglieder des schiedsgerichtlichen Ausschusses (§. 122); des Vorstandes, des Ueberwachungsausschusses und eventuell der Delegirten zur Generalversammlung der Krankencasse aus dem Stande der Gewerbsgehilfen (§. 121, f);
- c) die Wahl der Vertreter aus dem Stande der Gewerbsgehilfen, welchen die im §. 119, Alinea 2, bezeichnete Function in der Genossenschaftsversammlung zusteht; dann die Wahl des Obmannes und der Mitglieder des Gehilfenausschusses.

(Fortsetzung folgt.)

### Razne stvari.

Odbor kranjskega obrtnega društva zboroval je dné 14. septembra v društvenih prostorih. Odborniki so predsedniku g. Antonu Klein-u, ki je dobil zlati križ za zasluge s krono, čestitali na tem tudi za društvo jako častnem odklovanji.

Gospod predsednik spominja se začetkom zborovanja umrlega vrlega odbornika g. urarja Viljema Rudholzer-ja, na katerega krsto položilo je društvo venec s trakovi in napisom. Odborniki v znamenje sožalovanja ustanejo s sedežev. Prebere se dopis kranjske kupčijske in obrtnijske zbornice, ki se je, ker v Ljubljani ni nobene obrtniške zadruga, obrnila do društva, naj se izjavi v imenu obrtnikov, koliko let se ima učiti rokodelstva obrtniški učenec, in koliko časa mora vsak biti rokodelski pomočnik, predno postane mojster. Razgovor, katerega so se udeležili gg. odborniki: Zupančič, Fischer, Harisch, Potočnik, Kunc, Brenc in Čamernik, bil je jako živahen. Konečno sprejel se je nasvet g. Kunc-a. Ta nasvet razlikuje se od predloga ministerstva v tem, da določuje namesto dve do štiriletne dobe za poučevanje obrtniških učencev, tri do petletno poučevanje. Zato navelo se je mnogo važnih razlogov.

Čas, ki je potreben, da rokodelski pomočnik, dovršivši določena leta kot rokodelski učenec, prebije v svojej obrti kot delavec, da more postati mojster, določilo je ministerstvo na dve leti. Odbor pa je sklenil jednoglasno na predlog g. Harischa, naj doba rokodelskega pomočništva traja najmanj pet let, da si pomočniki pridobe potrebno sposobnost za mojstre.

Vzprejel se je tudi pristavek g. Kunca, da naj velja izjema pri osebah, ki so služile pri vojaki, kakor je nasvetoval Dunajski obrtniški shod; da se pa vojaška leta prištevajo le v slučajih, ako prosilec za mojstersko sposobnost dokaže, da so ga pri vojaki za dotično obrt rabili. Število rokodelskih obrtij, katero je ministerstvo določilo na 46, vzel je odbor na znanje.

Prebere se dopis sl. mestnega magistrata Ljubljanskega, vsled katerega se bode po ukazu ministerstva za uk in bogočastje nadzorovanje nadaljevalnih obrtniških šol nekoliko predrugačilo ter se naprosi kranjsko obrtniško društvo, da kot zastopnik obrtnikov izvoli v nadzorovalni odbor, ki obstaja iz petih članov, jednega zastopnika in jednega namestnika. Mestni zbor izvolil je v dotični odbor gg. mestna odbornika A. Klein-a in M. Pakič-a.

Obrtno društvo pa izvoli v nadzorovalni odbor kot člana stavbnega mojstra g. Filipa Zupančič-a, kot namestnika krojaškega mojstra g. M. Kunc-a.

**Petakarji.** Sklep državnega zbora, po katerem se je razširila volilna pravica na petakarje, vpliva kaj dobro na razne deželne zборе. Imeli smo prijetno priliko do sedaj v vsakem listu zabilježiti enake sklepe v raznih deželnih zborih. Sedaj pa je predložil tudi naš kranjski deželni odbor načrt postave, po katerem zadobijo petakarji volilno pravico, ter se bode volilo v vsakem volilnem kraju posebej.

S tem sicer obrtniki v Ljubljani, kateri plačujejo najnižji pridobninski davek t. j. 3 gld. 15 kr. ne dobijo volilne pravice; a menimo, da ne more dolgo trajati, ko primanklaj 1 gld. 85 kr. ne bode delal več razlike, in bomo s tem dospeli če ne že do splošne volilne pravice, pa vsaj do tega, da ne bode tako ogromno število davkoplačevalcev izključeno od političnih pravic zaradi — šest in tridesetih grošev.

**Kranjsko obrtno društvo** napravilo bode prošnjo na deželni zbor, da bi se osnovala na Kranjskem obrtna šola. Našim poslancem stvar prav toplo priporočamo, kajti obrtne šole na Kranjskem je potreba, in vsak krajcar, kojega bode v ta namen žrtvovali, donašal bode deželi stoteri sad.

**Obrtni inspektorji** pričeli bodo svojo delovanje baje še le začetkom leta 1884. Plača jim je določena 200 gld. na mesec in povrnitev potovalnih stroškov. Cela vsota, koje bode potrošena za te preglednike, znašala bode na leto okolo 72000 gld.